Гъагъэ, ефіакіуэ, балъкъэр лъэпкъ!

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КБР VAVЭГЪVЭ МАЗЭМ И 1 ПЪАНДЭРЭ КЪЫДОКІ АДЫГСКОЕ СЛОВО

Балькьэр льэпкьым зиужьыжыным и махуэм теухуауэ Къэбэрдей-Балькьэр Республикэм и Президент Къанокъуэ А. Б.

Зэрызахуигъазэ

Ди хэкуэгьу льанІэхэ! Нобэ Къэбэрдей-Балькьэрым и льэпкъхэм ягъэлъанІэ мыхьэнэшхуэ зиІэ Іуэхур - Балъкъэр лъэпкъым зиужьы-

Нобо Къзбордей-Баликторіми и пъзивъхми ягълнанії мижльяниму зиіл Јухуру. Баликтор лынкым нужыжыным и махуэр.
Къзбордей-Баликтор Республиком и Парламентымрэ Правительствомро я ціжій съ си щъзжій и махуэпкуэ дахмайс ніж путірітьур ин зыпыплымимі гуапту
республиком шынсу псоми, псом япону ди къузиї балькърр люнкам шынсу псоми, псом япону ди къузиї балькърр люнкам цамисту псоми, псом япону ди къузиї балькърр люнкам правичной правично

●КъБР-м и Парламентым

Къэбэрдей-Балькъэр Рес-публикэм и Парламентым

Мы гъэм гъатхэлэм и I-м хаха депутатхэр етlyа-1-м хаха депутатхэр етlyа-нэу зэlyшlэу араш, Дыгъуа-сэ ахэр хэгльаш ялэ зэly-шыта lyэхугэултилым. Ахэр теухуат иджырей Парла-ментым и комитегхэр къы-зэтээлэшным, абы я уна-фэшкэмрэ щылэжьэну де-Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым УнафэщІым и япэ къуэдзэр

хэхыным и ІуэхукІэ Къэбэрдей-Балъкъэр

Республикэм и Парламентым и

Унафэ «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и

«Къзозрде» Балъкъзр Къзбэрдей-Балъкъзр Республикэм и Законым и

21-1 статьям, Къэбэрдей-Балъкъэр Ре публикэм и Парламентым и Регламе

мэд и къуэр.
2. Мы унафэм къару егъуэт къыщащ-та махуэм щегъэжьауэ.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и УнафэщІ ЧЕЧЕНОВ Ануар

АБЫ И ЛЭЖЫГЪЭМхэг түйгэгхэмүз хэхэным. Партин Правительс газун бийн бабы и кыузазэ Нечава куузахэгуи кызгызгы тын күзүй бүйгүүл бүйгүү бүйгүү бүйгүүл бүйгүүг бүйгүү бү

Республиком и Парламентым и Унафэщым и къуэдээ хэхаш, цыхуиш, Абы и япъ къуэдээ хэхэш «Къэб-балъкътълерадио» компанием и унафэщіу нобэр къыздусьми лэжьа Жаным Руслан. Къищынэмыщару, парламентым и Унафэшым и къуалам Бъ

ЕтІуанэ зэІущІэм

Парламентым и Унафыми кыруазу хажащ Бо-ий Натбийрэ Саенкэ Та-тьянэрэ.
Зэјущјэм щаубэыхуащ комитет къс цыху дапшэ хэтынуми, абы я унафэщі-хэри хажащ. Псальэм пап-щіэ, льэпкь эзхущытыкіз-хэмкіэ комитетым япэм цыху 15 хэтамэ, нджы щы-лэжьэнур депутати 9-щ. Льэпкь зэхущытыкізхэмкіэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и Унафэщ!ым и къуэдзэр

хэхыным и ІуэхукІэ Къэбэрдей-Балъкъэр

Республикэм и Парламентым и

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и ІуэхукІэ» Къэбэрдей-Балькъэр Республикэм и Законым и 22

статьям, Къэбэрдей-Балъкъэр Респуб-ликэм и Парламентым и Регламентым

къзозрдеи-валъкъзр Респуоликэм и Парламентым и Унафэщіым и къуз-дзэу хэхын Бозий Натбий Мухьэмэд и

къуэр.
2. Мы унафэм къару егъуэт къыщащ-та махуэм щегъэжьауэ.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и УнафэщІ ЧЕЧЕНОВ Ануар

Унафэ «Къэбэрдей-Балъкъэр F

Къэбэрдей-Балъкъэр комитетым зэуэ унафэщlу спубликэм и Парламен- щы иlэнущ, республикэр щы плэтик, респуютилэр зей льэпкь нэхьыщихыщым къахэкlауэ. Абы Іэмал имыІзу хэтын хуейщ Къэ-бэрдей-Балъкъэрым щып-сэу нэгъуэщі льэпкъхэм я ліыкіуэхэри. Апхуэдзу яубзыхуащ лъэпкъ зэхущы-тыкіэхэмкіэ Парламентым

тыкі эхэмкі э парлага....и комитетри.
Зэіущіэм щыхахащ Парламентым и адрей комитехэми я унафэщіхэр. А тетхэми я унафэщіхэр. А кьулыкьухэр хуагьэфэцащ Іэпшэ Заур, Ахъуэхъу Кьанщобий, Дадэ Мујэед, Ліыхъугу Хьэжмурид, Берд Хьээрэталий, Несутулов Виктор сымэ, нэгъуэщі депутатхэми.

ГЪУШІО Зариф

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и УнафэщІым и къуэдзэр хэхыным и Іуэхукіэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и Унафэ

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и ІуэхукІэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Законым и 22 статьям, Къэбэрдей-Балъкъэр Респуб ликэм и Парламентым и Регламентым

и Парламентым и Унафэщіым и къуз-дзэу хэхын Саенкэ Татьянэ Виктор и

льтур. 2. Мы унафэм къару егъуэт къыщащ та махуэм щегъэжьауэ.

Налшык къалэ 2009 гъэм гъатхэпэм и 27-м №11-П-П

Мы махуэхэм

США-р хьэзырш Афганис-таным теухуауэ Ираным дэ-лэжьэну икТи абы ТуэхуфІхэр

къущІэхэм ящыщ зым. США-мрэ Иранымрэ я дип ломатие зэхущытык Гэхэр 1979 гъэм къызэтекъутащ,

Ираным и бийуэ т Гасхъэщ Гэх Гуэхухэр зэралэжым къыхэкІыу Руххола Мусави Хомей-ни и дзэм США-м и посоль-

ствэр Тегеран щиубыду абы и лэжьакІуэ 52-р гъэр ищІа нэужь. Ноби а къэралитІыр ээфіктым

очитьым. США-ми Европэм и къэрал выбжанэми къыщалъытэ,

АЭС яухуэхэм я мамыр прог-раммэмк Гэ щ Гауфэурэ, Ира-

ныр ядернэ Іэщэм елэжьу. ИтІани, политологхэм къы-

зэралъытэмкІэ, США-м и фейдэ хэлъкъым дяпэкІи Фендэ хэлькым дяпэкти Ираным ебииным, ар щІыда-гьэкІи газкІи зэрыкъулейм кыхэкІыу. ЕкІужыну зэры-хуейр и щхьэ течауэ жимыІз-

ми, аращ абы дилэжьын дунейпсо «Іуэхушхуэхэр» США-м къыщІиульэпхъэ-

Алыджым и полицэмрэ зыкъэзыІэта мафІэсгьэункІыфІхэмрэ Афины и уэрам-хэм щызэжьэхэуащ. МафІэсгъэункІыфІхэр номикэмкІэ министерст-

къым. 2007 гъэм Алыджым и мэз-

♦Ливием хамэ къэралхэм я дзэхэр къыщрашыжа ма-хуэщ. 1970 гъэм гъатхэлэм и 28-м ээхуащГыжащ Тобрук къалэм пэмыжыжьэу щыГа Инджылыз дзэ-флотым и ба-

Инджылын дээ-флогими ба-эр. Абы шагчуу инджылыг сэдэгхэр Ливием икБыжаш, С Тэтэрстаным и кылалшкы Кызан япзу шекГужБылуш Европзин и махуэр. Абы ге-кГуад мылыкур Евросоопым ИНыжабо сыхалтыр гъмахуу заманым граухузж - ар зы сы-къзгиба инжаба догт-жИдат-жатий инжаба догт-жИдат-флогий сыхыл ТВ-рэ ла-кинкэ 27-м. Ф Махузм и кТымкаат-ынуш «Мылузм и кТымкаат-ынуш «Мылузм и кТымкаат-ынуш

кърикТуэнкТэ угугъэ хъу-нут», - щыжиТащ Москва

сыхьэт 12-рэ дакьикъэ 31-рэ.

♦ Юридическэ ІуэхущІапІэм и лэжьакІуэм и махуэщ. 2006 гъэм накъыгъэм и 31-м УФ-м и Президентым къыдигьэкІа унафэм ипкъ иткІэ ягъэльа-

пІэ. ♦ Гъатхэпэм и 29-31-хэм Рим (Италие) щызэ Гущ Гэнущ «Большая восьмерка» - м хич-

«Большая восьмерќа»-м хи́у-быдэ къэралхэм лэжьыгъм-кіэ я министрхэр. ◆ Адыгэ мухьэжыр, Иорда-ным и дээешэ ціэрыіуэ, а къэралым и штаб нэхъыщ-хьэм и унафэщіу щыта, Хьэшимит пащтыхынгъуэм шы-нагъуэншагъэмкІэ и къарум и унафэщІу лэжьа Къандур Иззэт Хьэсэн къыщалъхуа махуэщ. 1992 гъэм дунейм ехыжаш

♦ Дыгъэр къышІэкІынуш сы-хьэти 5-рэ дакъикъэ 54-м, къухъэжынуш сыхъэт 19-рэ дакънкъэ 28-м. ♦ Махуэм и кТыхъагъынуш сыхъэт 12-рэ дакънкъэ 34-рэ.

околомиська Баминациям, окономиська Баминациям, окатьськая, запымымую дажьану къзрадым Дэма къаритыну къагъзуву. Ахэр по бажагто зыбжану хъзурт. Абы ящыц гуп
министерствэм и угэм шінахыму цыкууськэм, спецызым кърнхужьожащ. Поликышп этаму, чак, ауэ маф/досгъзункіыф/хэр якункі/утакыми. ♦ ЩІыр хъумэным и дуней-псо махуэщ
 ♦ Урысейм и вулканолог-

идэнагьэліхмі я махуэн 6 1946 гъм кьалтахуан тха-кіуэ, публинист, жилагыуэ лужавакіу, Кьобэрдей Адыгэ Хасми и тхьэмаду, ШІДА-хы вине-презирент, Урысей Фе-дерацуми инжабэмжір шімжа-балька-рр. Кьорэшей-Шір-далька-рр. Кьорэшей-Шір-далька-рр. Кьорэшей-Шір-далька-рр. Кьорэшей-Шір-далька-рр. Кыррынуй-балька-рр. «Арыгы-фільтар экамиры» ба-куумара-фільтар экамыры 19-ра дакынкы 22-м.

ИлІциянар зыгьэхьэзырар ХЪУЩЮ Зарифии.

2007 гъэм Алыджым и мээ-хэм къвшыхкуя маф)эсэм хэк!уэдаш ціыху 67-рэ. Гъат-хэ-тъэмахуэ эманым абыхэм я лэжымгээр егъэгенуэ шы-натууэ хэц ушъэм!э, маф]эс-гээүик!ыб! мини 5,5-рэ къэ-лэжылуі иужь итш, ари гъз-махуэ льжэнэм ф]эк!а ула-хуэ эримыту.

Псэрэ пэт хьэхущ.

Зэпсэлъэныгъэм пащэну?

Женевэ къалм щекіуэкі куржы-абхъаз зэпсэльэныгъэхэм адэкіэ щіы-хэтын шхьэусыгъуэ Аб-

ныгъэ зэригъуэтам теу-хуауэ Евросоюзыр ткІийуэ къоув, абыкіз зэрымыарэ зыр къигъэлъагъуэу. Ап-хуэдэу щыщыткіз, Жене-вэ щытщіэн щыіэкъым. Абы къыдэкіуэуи, куржы абхъаз зэпсэльэныгьэхэг я піэм иуджыхь хъуащ Псори зэхъуэкіыныгъз гуэрхэм поплъэ, ауэ зыми зыри ищІэн мурад иІэ-къым», - жиІащ Абхъазым

Сэбэп зыпылъ зэгурыІуэныгъэ

АДЫГЕЙ. <u>Адыгейм и</u> равительствэмрэ «Уры-<u>сей мэкъумэшбанк»-мрэ</u> зэгурыГуэныгъэ зэра-

А ЗЭГУРЫІУЭНЫГЪЭМ къызэрыхэщымкіэ, рес-

къызэрыхэщымкіэ, рес-публикэм и мэкьумэшы-щіэхэм, къуажэдэсхэм кредит яритынущ бан-кым, мэкъумэш продукцэ-хэм елэжь заводхэм, Іуэху-щіапіэхэм я бжытъэм ха-тъэхъуэнущ, нэтъуэщі-хэмкіи ядэіэпыкъунущ, ЛэжьапІэншэхэм

къэрэшей-шэрджэс <u>Республикэм и Прави-тельствэм и зэГущГэ</u> иджыблагъэ екіуэкіащ. Ар теухуауэ щытащ лэ-

«КЪЭРЭШЕЙ-Шэрджэсым пэжьапІэншэу щатхащ ціыху 6688-рэ. 2008 гъэм шыщхьэіум щыщіэдзауэ абыхэм процент 1,5-кіэ аоызэм процент г, э-кіз хэхьуащ. Щытыкіэр кьагу-рыіўзу, республикэм и Іуэхущіапіэхэр хущіокъу я ціыхухэр уэрамым къызэрыдамынэным», - жиІащ республикэм цІыхухэр лэсыаж сілеітвнеі салыаж гъзпри и сілмынышепсат рым и унафэщіым и къуз-

ХЬЭЩЫКЪУЕЙОлег

Сыти лъэныкъуэкІи хуэхьэзыру

нущ ФИДЕ-м цІыхухъу-і я деж Гран-при зэпеуэ-

. шык къэкlуэнущ дуейм щынэхъ пъэщ гросмейстерхэу 14. Абыхэм хэтщ дунейм и Кубокыры ышышыты американец Камсий Гатэ, 2007 гъэм дунейсо чемпионатым ещанэ жанов Рустам (Узбекистан), 2005 гъз дунейм и Кубокыр къззыхьа Аронян Левон (Ар-мение), апхуэдзу шахматист ціръвіузху Леко Петер (Мэ-жэр), Мамедьяров Шахрияр (Азербайджан), Бакро Этен (Франджы), Акопян Влади-

• Щэнхабзэ

Къэралым и хьэкъкІэ

2009 гъэм Къэбэрдей Балъкъэрым мазэ къэс сом 400 хъу къэрал стипендие щратынущ щэнхабзэмрэ гьуазджэмрэ я лэжьакіуэ 600-м. Ар зыіэрыхьэнухэр ильэс къэс ягьэбелджыль КъБР-м и Правительствэм

ильде къзе ягъзбелджылы къБР- ми II равительствам и унафаж!». Стипендиезар зратыну-стипендиезар зратыну-стипендиезар зратыну-стипендиезар зратыну-стипендиезар зратыну-стару хам. филармоннем, къфажіму гуукам я артистар, тажібуахэр, кипематорафистар, композічторахра, размитекторхэр, старуэтышіхэр, композічторахра, размеж узідэхэр, «КъБР-ми раз в лажыжіму хам папшіз кърал стипендиехр гьзуванным и і ужуукіз къБР-ми II резицентиям кывцитьзи и Презицентиям кывцитьзи на указым тету, 1996 гъз льандърэ стипендиер ят республика бюджетым кывыхакіму.

емпион хъуа Алексеев Евге ий сымэ. Налшык щекІуэкІыну за

-Синдикэ- интур-хъэщіз-ішьріц.
Къвізгъэпзщакіуэ коми-гетым и Бтащхьэщ КъБР-и и Правительствэм и Унафэ-іцьм и къуэдзэ, КъБР-м Шах-матьтикіэ и федерацзм и чазуз зэіушірм щылеп-сэльы-хьазиз эхьэзэхуэм зыхуэтъ-хьэзырыным найн стээкіуэ-выным пашіца іуахуам. Зэкыным пыщца Іухухом. 3-жэзэхум и дамыгъэр къащ-таш, зэпеуэхэм шіндзэн и покін дэтхэн за джогуткум ком дамагам парамагам парамагам парамагам парамагам карамагам карамагам парамагам парамагам

КОНАКОВ Хьэсэ

Налшык къалэ 2009 гъэм гъатхэпэм и 27-м №9-П-П

Ерчэн Темболэт кымзэрыхи-гьощамкі, я министерствэр хьэзырш федеральнэ ІуэхушІа-піэм ирашПылІа эзгуры ІУ-нытьзм тету, агропромышлен-нэ комплексым и Ізнат Іэ псори бензинэр дизель тьэсынымхы-кіэ льтотэ уасажі эзесу къмзэ-ритьэпэщыну.

Къапщтэмэ, республикэм и гъавэхэк Хэм Іэмал я Іэщ «Рос-нефтъ» НК-м и А-76 автобен-зин литрар сом 11-р в Хэнбейк Б 21-к Іэ, и дизель гъэсыныпхъэр сом 11-р о Кэнбейк Із-К Іэ, «Пу-койл» НК-м и апхуэтэ бът-

т**счЕі** Налшык къалэ 2009 гъэм гъатхэпэм и 27-м №10-П-П мурадыр мэкъумэшыщІэхэм лэжьыгъэр ящыдгъэпсынщІэ-нырщ, щІым и къзуятымаг

лэжыл-тәр ящылг-эпсынці-лырш, шімы и къзуатымрэ и къзрумрэ ххуминьрій, Апкур-лыг зяйр тавы ихх пуд кыл-култужыніуш, « кын-култужыні-култужыніуш, « кын-култужыні-култужыніуш, « кын-култужыні-култужыні култужыні-кіз, эрэншіналіз эзутуры-кылту шіра ў гаміналіз эзутуры-кылту шіра ў гаміналіз укумі-кылту шіра ў гаміналіз укумі-кылу шутілішшынуці кумі-кылу шутілішшынуш-рейкум куумі-д ефіраці шійыгы-шэр лізужынуур. Гымір-еміру шімі-тыпшэрхэр кулэшцуху шімі-тыпшэрхэр кулэшцухі соляйствумум мінистерству сом шерані забаналізынынуні.

НыбжьыщІэхэр зочэнджэщ

Республикам и къалащивам и шалагъуаа гуп Прохаали шалагъуаа гуп Прохаали бъалам щыбащ ик и хатащ вымур Налыки, Прохаали къа с пражъвни всеминарым.

— ахам я администрацэхэм щалагъуалым екъала и заухуами я я кудамузамура, Къагъзужына в късдама узухуами я я кудамузамура, Къагъзужына в кърдамара прави в кърдамара прав

логъкорихьольнац «глалшык и логъуалэм я союз» къалэ зэгухьэны-хэтхэр, КъБКъУ-м и студентхэр, хладнэ къалэм щыщ щІалэхэмрэ хъы-

зэхуэсахэр тепсэлъыхьащ щІыуэпсыр хъу мэным, псапэ зыпылъ Іуэхухэм, нэгъуэщІ

хэми. ІэщІагъэлІхэм къызэралъытэмкІэ, щІа лэгъуалэр апхуэдэ щІыкІэкІэ пхухэшэнуп жылагъуэ Іуэхухэм.

КУБАДИЕВЭ Нурж

Уасэ езэгъырабгъукІэ

Къзбэрдей-Балькъэрым и мэкьумошышІэхэр гьатхасэм сыт и льэныкъуэкІи хуэхьэ-зырш. Мы гьэм а лэжьыгьэр гектар мини 180-м шІнгьум шрагьэкІуэкІынуш.

КъБР-м Мукумун куляйствумур ерыккыйкълхумаГэ и министр Ерчэн Темболго ткытэритълготулакГэ, мы индестре Брузи ТемболготулакГэ, мы индестрем турова ту

● Гъавэ-2009

ирикъуу къызэт-элгэщынырщ. Агротехникэм и пПальэм кынтПасэу гъаткасэр ээфТагъэсыныпкъзу тонн 8600-рэ хуейц. Мы зэманым республикэм тонн мици 9 и 19ш. Еруэн Темболэт къызэрыхи-

Іукіыурэ зэкэтхырт Кавказ Ищхъэрэм щыпсэу лъэпкъ

жыми и махуашхум (мазаем и 25-м) ирихьол]9 ж шыплам ирашаш шэшэнхэмрэ ингуш-хэмрэ. Шыхубэхэм я дуней-псо махуэм (гьатхэлэм и 8-м) бсаткжэрэхм ди гьахэр дагъэ-бгынаш, Октябрь Иным и ма-хуэшхуэм (шэк1уэгъуэм и 7-м) аррыхэр ирашаша кээрэ-шейхэми. Яга шамб эмбадаш кэүлы-хуашхуэм (шэк1уэгъузаруш. Яга шамб эмбадаш кэүлы-хуашхуэм (чарамб убърдаш кэүлы-хуашхэм) «чарамб и дагырабу»-

нзужыш, а унаць- з сман-жанытэхэри ягьа]элкуэну жару залухияр, ди насыпти, ар къзхуажьым. Адыгажия фыццэкт батыкьар жыла-гыухэр эхамыфышду, ай-рай айык экикум дахуараразынд ди инахагыухэм. Кыужахам я ажыу 7 Кыргы дахуаразынд ди инакагыру, акуамахам у акуам дынатыр, ди адажы-жар дахуаразын транахындан, ди ицынатыр, ди адажы-жар дахуаразын түрөө, даруу скуаланын түрөө, даруу скуаланын түрөө, даруу скуаланын түрөө, даруу скуаланын түрөө, дакуар, дакуар,

КъБР-м и ціыхубэ усакіуэ МАКИТОВ Сэфар:

Дэ тхуэфащэкъым **ЗЭНЫКЪУЭКЪУ**

Балъкъэрхэм заужымным гурэ исэміэ Къббэрлей-Балъкъэрым и шэнхабээм шыгуфымісэм ишиш цыхубэ усамірэ къмпірамі шінгаў за къазэмный за кымпірамі, къзбэргей-Балъкъэрми Уры-мен Федершини шэнкабэмный цыкъх за пэнхамір КъБР-м и цінхубэ усакірэ зыкъомніз сильан абы и тэнціэ г крузу-зыкъомніз сильан абы и тэнціэ г крузу-ны, пантым бий бэздахэм ерышу шін псэ-калізту хузужамузым туры тэнціэ г крузу панты тэнціэ г крузу панты тэнціэ крузу панты тэнція крузу панты тэнція крузу панты тэнція и панты пан

Кабарде

Хотя враждебною судьбиной И были мы разлучены, Но все же мы народ единый, Единой матери одной!

Мы отделилнсь друг от друга, Как разлетаются орлы, И кабардинцам стало туго, Когда нас взяли в кандалы!

Мы даже средь степей чужби Не забывали Кабарды -

къвкузатъзщия устану при деля и должно и деля и должно и деля и должно и деля и деля

дэу: «Балъкъэрхэр поплъэ хуит зэрыхъужам теухуа уна-фэр къащыГэрыхьэну зэма-

ным». Ныпхуэсіуэтэнщ мыри. Ку-лиевыр, сэ, Отаровыр дыщіо-

пъэпкъэгъухэм щіэх дыдэу зэб-грахат. Ар пъысатэкъым Бе-зенги щыщ балъкъэр щіалэ гуэрми, ищіар пщіэрэ - и гъу-нэгъум деж къыщихъуэжат мэл піащэкіэ.

да Ди Іурхур зыклюмыз шіп-уг валсаніцізріг ян базкіз, ди даннізі дызарывахуадыя да даннізі дызарывахуадыя да даннізі дызарывахуадыя да дан укур шірадазац.
Компратыя и ІІК-и тхоучы пірадазац.
Дан укур шірадазац.
Дан укур шірадазац.

Сафар МАКИТОВ

Мы оставались с ней едины, Великой общностью горды.

Разлуки сгинула химера, И больше нас не разлучить.

Зжузгуапзу, зэхуэ!эф! зэдолажы Кьэбэрдей-Батькьэрын н тхак!ужэр. Сурэтым шыкоглагъу абыхэм шцыщ гун: Гуртуев Едуар, Макигов Сэфар, Гулнев Башир, Мэлбахуэ Елбэрд, Бешпаев Мутюлин, Етипев Алин, Бетиев Абдулых, Толгуров Зейтун, Бицу Анаюлэ, Бабаев Ибрэхын, Тхызэлить Хызси сым, нэгмуэшіхэры.

миевыр, с.э. Отаровыр дыщцо-къв Къыргъвызым и Компар-тым идеологиемкіэ и къуда-мар зыізшіальым и пэшым, жыдоіз: «Итаэс 1.5 хъуауэ ди пъэликъви и итаэгияхым и анздэтьхубэзкіз къыдэкіа га-эет е тхыгъ шхыэхуэ. Хунт ды-къэфціі балькъэр, къэрэшей

щызэмужожа галага зырынук. Дыккатъящіэхьуактым. Сэ тхытьыр захэзгьўувэну икій редактору сыщытыну пшурыта къысщащіри, дунейм кылгехызу щытащ мы тхыты выфіз тима заман на зыфіз тама дых дых заходам на заман заходам заходам

БАЛЬКЪЭКЭМ я льахэ кьагьзэжкын шарааш 1956 годун. А зуматым Толузеев крам. В зуматым Кустан крам. А зуматым кустан крам. А туматым крам. А ту

папшІз

Аргудан дыкъанзу сабийхэр школьм, сэ Налшык дэт университетым дышінгьэ-тыскъвусти хумар дэкір кумар тамаму къвзэтьэ-пэща хуму, втазэзжынш, закіз фышыпсэу си деж, жизру абы дамаму къвзэтьэ-пэша хуму, а празажыны, а бы заншізу инунэтіаш зрагьзіятьсукі а цімін тыску дамамым нахымар тамаму, а празажна дамаму, а празажна дамаму, а празажна дамаму, а празаму мазитыным и дами к кумар мажымым, а пумар мажымым, а кумар мажымым бартар мажымым а кумар ку

ЩІЗблЗМ жахэр псори апхуэдэут зэрыпсэру - япэ мазэхэм зы учигэху гэру јэмал мамізу мари дандын данд

эс куэдкіз Къзбэрдей, Балькъэр къзрал драмэ театрхэм я труппжэр зы ун дэлэжыш, Фэеплъ сурэтым щывогнагъу аргистхэу Шахмурзаев Алексей, Юо ьэнца, Хьэмыму Жаниэ, режиссер Шэрыйума Анатога, дарамтург Боташев Ис-ым и директор Шумахуэ Владимир, абы и къзуарз Къумахуз Борик сымэ, н. Сурэтыр 1992 гъзм тражаш,

къвр хи́миерат. Ари т тэмэм у аэфізіндуя, ейжалізм цыкъышізківыка нәужь, ей ныбкъзшізківыка нәужь, ей ныбкъз— Соуміатя, пэжу. . Кимиемкіз экзаменыр ткуэтаткъмы да, тітани оценкафі
туатауари, денказыка раз
дана у пара
дана у пара
дана у пара
дана
дана

нафэшіги, абы сі дежко-ленэм хэтхэм пшіз кыскуа-шыным теухуауз.

Дахэ фізай сягіу кына-кым кызэрықтэзэжкан кызыра балақыр кыру-кызыра балақыр кыру-хышахар балақыр кыру-Хэт сялос, эт і усыпкы, ат сори адыгэ кыракуахам жыру-жыр кыру-жыр кыру-кызыра бара бара бара жыру-жыр кыру-жыр кыру-ж

Епсэльар Гъущіо Зарифщ.

●Къамыгупсыса хъыбар

Мурадинрэ Шэхьидэтрэ

КИНО къагъэлъэгъуа нэ-ужь, къуажэ клубым къы-щіэкіыжахэм Шэхьидэт яхэту щилъагъум, Мрадин

ужь, къуважа клуоюм къышізкішжагам Шэхкираль
шізкішжагам Шэхкираль
абы бгъэдыкъэри, «Уна»
гъэсыжынці, хъунум», «уна»
гъэсыжынці, хъунум», «уна»
гъэсыжынці, хъунум», «уна»
гъэсыжынці, хъунум», «уна»
гыруму къызарыклам шащ
къыджабырь, Шэхиратам до приу азрыклаттуум
муар нахък куражанцат.
Эрын зарыклаттуум
жым томарум кыражу баражан томарум
куражу баражында кыражында куражында кыражында кыражы

сыдокъэ. Сольагъу унагъуз рато-уархжя и хъэпшылхэр авто-машинэхэм зэрыралъхьэр, сэлэт зыбъжани, фочхэр яlыгъыу, гъунэгъуу зэры-пузавэтъуэм срехужьэри, Джалухэ я деж сынос. Абы-хэм я пшангізми дэт «Сту-стура и адэ-анамда я хъэпшылхэр задыжку гъу-тъм автимациями млагъззахвэлшынхэр зэгцөцжэу г ьуз-гыу автомашинэм ирагъэза-гъэрт. «Сыт къэхъуар?» -жыс1эу сацыбгъэдыхьэм, Шэхьидэт, и нэпсхэр къелъэ-лъэхыу, къызбгъэдохьэри, ээкІэльегъэпІащіэ -Балъкъэрхэр дыдаш мы-

- Балъкъэрхэр дыдаш мыгъуэ, Мурадин! - Ар захуагъэкъым, - жызоlэ, си макъыр Іэтауэ. - Сэлихь Дзэ Плъыжьым пол-

сэлихь цзэ I Ілъыжьым пол-ковникыу къулыкъу щещіз! Сэлэтхэм захузогъазэри, соупщі: «Зыгуэрхэр захэв-мыгъзазрыхьауэ пізрэ?» Модрейхэм си псалъэр я тхьэкіумэ ихьэркым, «Дэ ди къалэн догъэзащіз, зэ-

ди къйлэн догъэзащіз, зэран умых уму, заіуегьхігран умых ум. заіуегьхігв бынунар щьдашым,
мыкіу сыкъзамыщі, си
нэпсхэр къвсфівщізмащьмыкіч сыкъзамыщі, си
нэпсхэр къвсфівщізмащьмых заумама заумама заумама заумама заумама заумама заумама заума з

Іей мыхъу фІы хъужыркъым

Балькъэрхэмхэкум къыщагьэзэжар игу къызэринэжам гральягсэльыхыну дл эндуэдльзэаш КъБР-м шэнхабээмиба теральягсэльных дл эндуэдльзэаш КъБР-м шэнхабээмиба тырж хэт. «Кабардино-Балкарская правра- газетым и кор-респондент, усакур шізрыу Мотерав Светланэ. "Кы. фіьку ещізж балькарэзум къыщатээзэжа зэманыр...

НОБЭ хуэдэу си нэгу щ/этщ а махуэр. Москва - Налшык маф/эгум дису, пшапэф фізуэ захуауэр дыкъэсыжауэ цыятьсь Тээмахуэт. Махуэм уэшх къешхарэ, пшыхызшхэми мащ/эу къепсэпсауэу, щіы/эты/э харуадэт. Уафры магъуэ закуът Лакъухэхр щылыдт. Асыхызтым сщыгъупшэжат льэпкъым

къепсагісаузу, цівністьтізу аткуздат. Уафом ваткуз заккуўт таккуэхор шельдат. Асыкээтым сщыг Булщужат льэлкъым игъзва гуткуем породи. Унафаційхма вікьытщійга какуэрт: позулю, ізш, ляжьаліз, жытійни мащіэтякьым кэзангыззожахор зекуейр. Ауз, ууейую шелям, пород кывыхуэчцій убыданукьюм. Дауз куўами, льэжыцыр и грусау къвыхогира нагуэчці шішпіз, нэгуэчці ців-нальз, ар замыва щіым халосану мужь умжом, укуара пука-кіяную какуаму какуаму какуаму какуаму пука-кіяну какуаму каку

подожныму, си базика си изар зат уэр илиштэгээг, дааггурыгуры, д

Епсэлъар КъАНЫКъУЭ Анфисэщ. ●

Псэуащ апхуэдэ щІалэ

СЭ СИ ГЪУНЭТЬ МЫЩ Жилкибаев Мустэфа, Ныбжыьшхуэ зиlэ а тхымадом куза кыыкибаев Мустэфа, Ныбжыьшхуэ зиlэ а тхымадом куза кыыкуза туза техном хуэмыдуу загскумара, Псом хуэмыдуу загскумара, Носом хуэмыдуу загскумара, Носом хуэмыдуу загскумара, Кузара, Ку зэхуэхэр щекіуэкіащ Шэджэм Етіуанэ къуажэм и губгъуэ-хэм. Абыхэм Іэщіагъэлі гу-пышхуэ кіэльыпльырт, езы Мэлбахъуэр я пашэу. Жюрим апхуэдэу хэтт партым и обко-мым и секретарь Кульбаев Му-

нахъм жъвбрухар. - Ар сипу серобуми комбуртаждам серобуму ка изгура Руустефа. - 1968 гъзм из згура Руустефа. - 1968 гъзм из згура Руустефа. - 1967 гъзм да изгура Руустефа. - 1967 гъзм да изгура руустефа. - 1967 гъзм да изямъп държа при съста и обкомым и илу секретарь Мэлба-хъур Тимборо и жардами, коро и жардами, при съста изгура при да изгура и кардами, при писяте съста изгура и да изг

ФІыщіэшхуэ пхузощі, сыбгъэ-гушхуащ, си щхьэр лъагэу сыбгьэльагьужащ. Ауэ сэ фэ-тэл сыхчейқъым. къуажэм дэт

• ГукъэкІыжхэр

сыогъэльатьужащ, луз с эд от этэр сыхуейкым, къуажэм дэт си унэм зыгезгъэлусэркым, сыщіохуэ, машинэкій сыздэ-кіуянышхуэ щыізкьым - грак-торкіз губтуэм сыдокі, сы-къыдохьэж. Хуэнык хуэхэм Ткэм кършт дуэ цижністу нэхь сызыхуейр тракторы щіэт. Абыкіз шжыба къыс-

щэт. Аовинэ няхыооэ кыс-хуалэжынүт... Мэлбаххуэр япэ щыкіэ къэ-у1эбжьат. Республикэм и унафэщіым, дауи, куэд къы-хуэкіуэрт а къуажэдэс лэжьа-кіуэ къызэрыгуэкіым кыыін-хын имыдэхэм щіэльэіуу. Уегупськ зарыхэжимым мыль-

слъэмыкіыу зэпызудащ:
- Адэкіз-щэ? Фэри зыкіи фельзіуакъэ?

Дэри десатэкъым дылъа-lyэу, апхуэдэ муради диlа-къым. Алътуд къикlам дигъз-пъзгъуа щапхъэм и ужъкlэ,

рышыткуазэмкі», я -тъущіыш-хэр- щіякі яктуэжащ си тъу-сау ээпеуэм хэта псоми. Дэ ди дежкі в заманым ар нэхь ты-тьэ сталів дыдэт... Ар къвъжевыі» Мустэфа иджыпсту иропсау пенсэ яащія къвъуашийи. Пэжщ, «КъБР-м щіыхь зиіэ и механи-

атор- ціл таліір къызэры, а прація кыхажы у кызація къыхущатуу. И медаль, цінок кущатуу кінок кулды кінок таліір, диплок кулды кінок таліір, диплок кулды кінок таліір, диплок кулды кінок таліір, диплок кулды мінок таліір, диплок кулды мінок таліір, диплок таліір, диплок кінок таліір, діплок таліір, діпло

гъунэгъуфі, Балъкъэр ипщэ щыщ цыху гъузэджэ Жикин-баев Мустэфащ. Пэжш, зэрэ-тізурэ къъхигъэщащ псэе-мыбгэж лэжывгъэм и щапхъз-lyпщі къззыгъэльэгъуз ады-гэліым и ціз-унэціэр зэримы-щіэжыр и жагъуз зэрыхъур...

Жилкибаев Мустэфа зи гутуу ницар Альтуд шыш, КъБАССР ин 30-ин шцыхь эніэ я механизат ор, дамыгыз планіз қузу-зыхуат-офоцы Кызшкукуей Кызмедан цам жатыуз эзыкуа-ци, позужкымі, 60-70 гъзэм ар республикэм, Урысейн и пицы плыныхуэм и вактуам и рактуакуала алхузуз элуе-хэм сыт шыгтуун шыген(уаш, й бынхэр, абыхэм къзгъхуахэр пригушаху эхігунд алхузуз цымум.

хэлъ мы шіалэм и гъащіэр Гъэнкы нэшэнэхэмкіэ гъэнщіа тхыпхъэшыпхъэ хьэлэмэтхэр къызытещ алэрыбгъу иным ещхьщ. Абы Іупшіу къытош алы-гэхэм я дежкіэ мыхьэнэ ин зиіэ икіи абыхэм фіэ-

ин зиіз инын асыхэт фіз-кіа нэгьхэрэш зыгуэрхэми яхуэмыш іуэхугъуэ дахэ-хэр, шізныгтээрэ зэфэкі-рэ, хабзэрэ нэмысу бгъэ-дэтьымкіэ ціыхухэм я деж къышихьа шізэрэ гутьы-тэмрэ, езым хэль гъэсэны-

МЭКЪУМЭШЫЩІЭ унагъуэм

гъуэм деж абы «тхьэкіум» пъэныкъуэкіэ» зыхихырт пыжкээр езыр-езыру зэхэтысхьэжамэ, сабийм хузэ-

тыскьэжамэ, сабийм хузэ-фіэкіа машіэр фіьшііз зэра-шіыр. Нэхъ щытхъу лъапіз дыдзу къмпънтэри «Н адэм хуздзу лэжьакіуэжь хъужь-нущ ар», - къвіщыхужаїэрт. Зи адэр фіьшру зыгьагъу, ар сыткіи щапхъэфіу къззы-

ар сыткін щапхьэфу къэзы-тыьтэ щала ціыкім апхуэ-дэ псальзхэм и гур хигъа-хъуэрт, сыт хуэдэ Гузхуми и гьэр нэхъри жан хуищіырт. Гьэмахуэ жэщ кіыхым, зым къыщіндзэрэ адрейм пищзу, мэлыхъуэхэм, шыхъуэхэм зэ-падзыжу яјуатэу щьгга ады-рейт Аслъэн. А псоми фіз-фу музарамату едајуз-

фly, фlэхьэлэмэту едаlуэ са-бийм и псэм къыщыушащ

оиим и псэм къыщыушащ пъэпкь ЈуэрыЈуатэм хуэгъэп-са пъагъуныгъэ. Ар нэхъри щІигъэбыдащ егъэджакІуэу къуажэ школым куэдрэ щы-пэжьа, адыгэ бзыпъхугъэ

пэлка, адыгэ бэмгэхульн шыпкээм и шапхээ, бынг мэг анэ Цацэ. Ашэбей (Малкэ) къуажэм дэт күрыт школыр 1976 гэм фы дарду кыуха нэ-гэм фы дарду кыуха нэ-нэ үчиншэм шеджаш икіи водитель-сиссарь Ішцагъэр эригъэгъуэтауэ къэралым кулыких ужицэну дээм дэ-кащ. А къалэныр щагтжур тызэуажащ икіи КъБКъум гъзажащ икіи КъБКъум

гъэзэжащ икіи КъБКъУ-м урысыбээмрэ литературэн-кіэ и къудамэм щіэтысхьащ, Еджэнми университетым щекіуэкі іуэхугъуэхэми хуэ-жыджэру студент илъэсхэр ирихьэкіащ Щыпіынэм, Къапщтэмэ, еджапіэм и къэ-

макіуэ ансамблым илъэ-ситхукіэ къыщыфащ, япэ къищыф и ныбжьэгъухэм яхэмыту. А зэманым къриу-быдзу университетым и ФОП (жылагъуэ іэщіагъэмкіэ фа-

ІуэрыІуатэм и тет ЦІыпІынэ Аслъэн

ну. А гэжыыгъйя ийлэси З-м. дждуу, ар жыджэру ддола-шінгъукіз пэрытащ ар. жь университетым и хэку-Пэжци, тынштэкым зи съ шіалэгьуалэми. Абыхэм шкэв-трубжэм и ныктуэр пірым къыхэмыщ гэшым жудицэр ушкаржызну, уд Діыпіынэм зэрыжиіэмкіэ, чомгор, КъБКъМи и профес-сор, КъБГ-мі шірныгъжэмкіз нооэ аоы уэрынуатэмкіз зы-гуэр ищівми, зэфізакі гуэрхэр бгъэдэлъми, псори а шіыу-нэм «къыщінхау» араш. Ди адэшхуэхэм, пъэпкъ нэхъы-жьыфіхэм піэщіыгъуэкіэрэ кънзідрахьэкіа, зы жьэм жьэдэкімэ, адрейм жьэды-●ДифІ догъэлъапІэ

кіз щыпкитьзькащ глагы и Дагьыстан щізныгтьз цент-рым. Филологие щізныгъз-хэм я доктор Ціыпіынэр и къулыкъукіи драгъзкіуэтеящ абы щыгъуэм. Институтым и унафэщіым и жэрдэмкіз, 2001 гъэм къудамэ зырыз

2001 гъэм къудам'я зырыз ящцауя щытащ литературэм-рэ ІуэрыІуатэмкіз Іуэ хущіа піэм и Ізнатіэр. Аслъэн къы-хуатъэфэщащ ІуэрыІуатэм-кіз къудамэм и унафэщі къа-лэныр. Шізныгъэлі/зэу Бы-хъурэ Мухьэмэд, Чурей Ды-

хэурэ Мухьэмэд, Чурей Дыжьын, Нало Заур, Гъукіз Анжелэ, нэгъуэцихэри и гъусзу Аслъэн зи пашэ къудамэм лэжыгъэшхуэ зэф!ахащ пъэпкь lyэры!уатэр хъумэным-рэ ар захухэхьэсыжынымрэ ехьэл!ауэ, lyэры!уатэмк!э лэ-

ехьзілазу, іуэрыіуагэмкіэ гіз-жыігьэ шхыэпэ куэд кыптры рагьэдзаш, Мыхьэнэшхуэ июд Астьан кызыэригьэпэща адыгэ ІуэрыІуатэмкіэ музейм. 2008 гьэм и гьатхэпэм Ціыпіынэр КъБКъУ-ми ира-гьэблэгьауэ филологиемкіэ институтым и кафедлэм и

УРЭИКР ХЯДЗЭЬ

зи гъащіэ джэлэс

Аспъзн. Абы шызрипъэтъур-къэфактур ансамбылы и жымбгъэдэктрэ адрей плу-къэфактур ансамбылы и жымбгъэдэктрэ адрей плу-къэфактур ансамбылы и жымбгъэдэтхэр кър-ктъздан къэфактур и жымбгъэдэтхэр кър-шыхужъужащ, ноби араш. плу-тик кър-плу-тик кър-тук кър-тужър кър-плу-тук кър-плу-

ьужэр кыппытэри, чэй-мжэш иригаш и квалифика-из пэжьыгъэр ІуэрыІуатэм трихуэну. Апхуэдэун ищіащ абы. Ціыпіынэм и пэжьы-гьэм щызэритьэпщащ урыс частушкжэмрэ дыргэ кье-бжэкІхэмрэ, абыхэм эзш кьун зэщкьэшыкІнныт-ач-

ра хъуз диплом пэжьыгъэр ехъул!эныгъэк!э пхигъэк!ащ абы ик!и университетыр дип-лом «плъыжьк!э» къиухащ.

Тресковым и чэнджэщкіэ, пэжьапіэ увын мурадкіэ ар 1984 гъэм кіуауэ щытащ щіэныгъэ-къэхутакіуэ инсти-тутым.

щіэныгъэ-къэхутаму..... тутым. - Зи шыщхьэр дэнэкіи гъэ-зами ипэкіэ сымыщіа щіэны-....... 6жэіупэ

1—34 шышкаэр дэнэкін тазами няжы сымыша шізны-газ і ужущапізм и бжэіупз пяу сышыйукар нобо хуа-дуу сошізж. Сэ заянцізу сы-рыіуатэмік і и клудамэм и унафэцііу пэжьа Нало Заур и деж икін «Сэ схуал дэнэ щай» жысіуу, «хыр сукіру и деж икін «Сэ схуал дэнэ щай» жысіуу, «хыр сукіру кіа клысшымымлауму (ситу кіа клысшымымлаум (ситу кіа клысшым кіа кіа пацара за на пажыятым пацара за на пажыятым пацара за на пажыятым пацара за на пажыятым падазженір тотькуным ны-дому клысыратым уз-цізуму сызыкуужіу кіа падаженір кышцызтуры ри абдежш. Нахымжыфіму цамау Нахымжыфіму цамау Маражы

доктор, КъБКи-Ми и профессор, КъБРи- шізныга-хэчкіз шізнага-хэчкіз шізнага-хэчкі

дыкт-элісым пэльыд фаэтон дахэмрэ, цыкухаухэмрэ былых хаухэмрэ былых хаухэмрэ былых хаухэмрэ былых хаухэм былых хаххэм былых хаухэм былых хаухам былых хаухам хаухам былых хаухам хахам хаухам хахам хаухам хахам хаухам хаухам хаухам хаухам хаухам хаухам хаухам хаухам хауха

гьэ, егьэджэныгьэ-тьэсэныг тьэ, жылагэу пажылгахэ-ми къвдэжүрэ, ар хунос и адришуум и щіэнну къыхуэ-на бжыз тъэхъуныр егьэфіэ-куэнни, къэрычэтышіз Іуаху-хэм хэтынми, псом нахърь аткынаткухэр, унатгуэр гутьы-тыншэ имыщіыным, зыхуей хунгазэзным. Аспъя и анэ канатахуар миціэнкуэ щы-нага жылэт миціэнкуэ щы-кунгазэзным канажарам ра-хърункри, зэрыпсэуфын Із-марукар править зары гъ-

зи19 бъмпъхугъзи, и шыптахунхри, зарыпсзуфын Гъмпункри, зарыпсзуфын Гъмпункри, зарыпсзуфын Гъмпункри, зарыпсзуфын Гъмпункри, зарып и шаря и ш змяаным кърнубыдру и канди-дат диссертацэри къзаьър ницащ профессор шјърнјуз нафащ профессор шјърнјуз унафащју или шъткъу изу ар Москва шыпхитъзкЪмащ. Пашзу щитъннър зи гъа-щја груаза, шјъныгъам узра-къуенниза шјалоз дальнэса жирениза шјалоз дальнэса на правод правод правод шјальтуа шјънатъзм 1991 тъзм къзкумжа Шјънівнізр шјэныгъз лажьанур нахъды-жку институтъта къащи, кур институтъта къди-жку институтъта къди-жку институтъта къди-ку институтъта изи-нескъ забазър съхупарнытъз и лажьвитър съхупарнытъз и дажьвитъта шјънатъз цента да тъдижызыіз цібіхухэр зыун къэс-пьытэркым. А псэльафэхэ-ри къвіщежьар зэман жы-жьзу си фізіц хърукьым, сыту жыпізмэ иджыщ ціві-хур псэкіз нэхъ тхымыщкіз щыхъуар ди адэжьхэр ап-туудзу щытакъым, - жеіз хуэдэу цытакъым, - жее Аслъон гъвшь философием горизования и примежения критъря дэтхэна гутърускъм срыщать дър и хуенци срыщать дър и хуенци срыщать дър и хуенци фанукъвъм Шыхур съ щытър и зыгуарым хуэпаб- тъэр з хужъуапсэу цытън хуенци. Пэжъыгъэ зыбтъэр- мыть цытър на мыть цытурам съ зыбтъэр з хужъуапсэу цытън хуенци. Пэжъыгъэ зыбтъэр- мыть цытурам и заголитъм мыть цытурам и заголитъм мыль цыхуращ нэгьуэщым щхьэкіэ «ар зэи ирикъуну-къым» жызыіэфынур. Си льэпкъ дамыгъэм и лъабжьэм деж мы псалъэ Іущхэр щіыщіэтри аращ: «Си ліы-гъэм къимыхьынур си насып

ыхь». ЖЫЛАСЭ <u>Маритэ.</u>

● Нэхъыжьым и псалъэ

Си гъэсэным сропагэ

Ціыпіынэ Аслъэн япэ дыдэу ди щіэныгъэ-къзку такіуэ институтым нышыкіуам щыгъуэ а зэрышіалэ папціэт, зэрыщіалэ дахэт икіи лъагэт. «Іуэрыіуатэм елэжьыну гукъыдэжышхуэ ніэш мы шіалэм», - жн-іэрн ар си дёж ныщіншат Гъут Іэдэм. Апхуэдэ Іуэхур си гуапэ ти, занщіэу лэжьыгьэ хэха къыхуэзгъуэтащ

ИНСТИТУТЫМ ди фонархи-вым зэман кіыхькіэ щызгь-элэжьащ Астьэн, абы щіэть псори зэхиндзыжрэ зэхи-тхыкіыжу. Пэжыр жыпіз-нумэ, апхуэдэ шіыкізкізт іуэрыіуатэр зэрызэбгьэщіэ-фынур, армыхъумэ универ-ситетым цыбдж къудейкіз

Тхьэр

зыхуэупса

Півпівна Асаран арайка Ігуахукі з мызавытізу сурыхвалащы, заужь иква лажынгыра дахау
жь иква лажынгыра дахау
зарізавых, кіту запікърызых, зи ізшіатьям фівчузых, зи ізшіатьям фівчузых, зи ізшіатьям фівчузыхнівна півтівна дахання дахан

щакцуам щыгъуз, або бгоз-даль зафізеккэр зыльзэтьуа хамэхэм ди льэпксым пщіэ лей кыхкуритьэщіырт: И махуэшхуэмкіэ со-хуэхху Ціыпіынэм. И оно цазір, и анэксыльхухэр, и щкьэгъусэ Хьэлимэт, и щкьэгъусэ Хьэлимэт, и щальза

ХЬЭФІЫЦІЭ Мухьэмэд,

и редактор нэхъщихьэ, Къэбэрдей Адыгэ Хасэм и тхьэмадэ, ЩІДАА-м и

гурыхуэм икіи набдзэгубдза-пльэм занщізу къйпхъуэтащ Іуэрыіуатэм лъэпкъым и дежкіз иіз мыхьэнэм и ина-гьыр. Ліыжьхэм жаізж хъыгыр, пыжьхэм жанэж хынбарыжкээ дјузжурэ, цыкіухэр адыгэ джэгукіз-хэм щыдихьэхам деж яіу-рыпъ псапъэхэр зыхихыурэ (а псор дэ зекіуэ дыкіузурэ ипэкіз эзхуэтхьэсат, пленкэабы щыгъуазэ ухъункіэ Іэмал иіэтэкъым. Щіалэ

Щыпіынэ Асльэн ильэс бжыгьэ хьуауэ соціыхури, сыт щыгьуи согьэщагьуэ а сыт шыгыуп согьэшыгыуз ас щалэм хэлэ шыгкызтар, ха-бзэр, бгьэдэль ш!эныгьэр зэф!эк!ыр, Асльэн и шыфэ-лыфэм хузбгьадэ хьун нэ-гьуэш! ц!ыху адыгэхэм ди!э-кьым жыс!эмэ, сышымыуэну къысшохъу.

ЩІЭНЫГЪЭЛІЫМ, къзхута-кіуэм, щіэблэм я егъэджа-кіуэм икіи ущиякіуэм и зэ-фіэкі льагэхэр щегъэльагьуэ зыіут іэнатізхэм. Ар хэкупсэщ икім жупатых алучаміха иіззыјут ізнатізжэм. Ар хэкупсэщ икіи жылагъуз лэжьакіуэ ціэ-рыіуэщ. Сыт и уасэ Аслъэн иригъэкіуэкі адыгэ зэхыхьэ-хэр уи нэгу щіэкіыну јуэ хуфі

кэми тредгьэтхэжат) Астья кымгуры учиг такты бүрэн учиг такты учуры бүрэг такты учуры бүрэг такты бүрэн учуры бүрэг такты бүрэг т

ляжытьэ купщафізхэр. гу зэрытыстацці, си тьэсэныр ящыщці Ізужум и гьапсэр къззыгъузту ар къззыгьзлэ-жьэф щ]эныгъэліхэм. Сро-пагэ, срогушхуэ, сроин ап-хуэдэ щ[агэ ахъырэзман ди гьэпкъым зэри[эм. И гъа-щ]эр к[ыхь ухъу]

НАЛО Заур, КъБР-м и ціыхубэ тхакіуэ.

●Ныбжьэгъум и псалъэ

ЛІыпІэ ныбжь

псальэхэри жанщ, и Іуэхущіа-

фэхэри екlущи, адэкlи нэхьы-бэжкlэ дыщогугь. Ліыпіэ ныбжьым иува ди ныбжьэгъу пэжыр льэпкъ тхьэмадэ Тумахуэ, нэхъы-жьыф! уардэ ирехъу!

АЖАХЪУЭ Къанщобий,

Хэкум лІэужьыфІэ уещІ

ЦІыху гъащІэм дежкІэ ильэс 50-р апхуэдэуи куэд-къым. ЦГыхухъум ѝ дежкГэ зэман дахэщ: и мурадхэр убзыхуарэ гъащГэм увыпГэ щигьуэтауэ, и унагьуэр зэ-пэщарэ щІэблэ къыщІэхъузу. Апхуэдэ фІыгъуэхэр къызэхъулІа, и ныбжым емыльытауэ, къызыхэкІа льэнкъым и гульытэ, и пшІэ къззылэ-къа алыгэ шІагэш ШыпІынэ Асльэн.

ИЛЪЭС щэ ныкъуэм жилэг Асльэн льэукъриубыдэу Аслъэн лъзу-жьыф1э щыхъуащ ди щІы-налъэм. Апхуэдэ насыпк1э Тхьэшхуэр куэдым яхуэуп-сэркъым. Льэпкъым и щхъэр лъагэу езыгъэлъа-гъужыф, къикІуа и тхыдэ гъуэгуанэм, хабзэм, нэмы-сым пщІэ хуезыгъэщІыжыф адыгэ щІалэхэм ящыщш Асльэн. Абы и гупсысэри, и акъылри, и къарури - псори зыхуэгъэпсар зыщ: ады-гэ лъэпкъыр къэгъэщІэрэщІэжын, ныбжынцІэ-хэм, щІалэгъуалэм хэкупсэ гъэсэныгъэ етын. ШынэхъыщІэм дохъуэхъу

шынэхышцэм дохьуэхьу хиша и льагьуэм тегу, ар нэхьри нэхь бгьуфІэ, куп-щІафІэ ищІу и гьащІэр ири-хьэкІыну, и унагьуэм насыпыр изу, зэгурыІуэр щытеп щэу бэрэ псэуну.

СЭБАНШЫ Назми, «Каппак» И., «Карпак-Н» фирмэм и унафэщІ, Къэбэрдей Адыгэ Хасэм и тхьэмадэм и къуэдз®

Нэхъыбэжкіи дыщогугъ

Плынфэбэ<u>у ээхэль цІыху гьашіэм и іэфіыр зыхозыгьа-</u> ші<u>эр уа езым абы хуэлші хэльхьэныгьэмрэ уи гуашіэм ар</u> Ар жыджэру хэтщ шізнь к<u>ъызэрыпэджэж насып нальэхэмрэш, Агуашіэр, ЦІыпіы-</u> н<u>а Асльэн хуэлу, льэлкь псом зэдай Іузхум хуэбгьэла-</u> хуэхэм я зэlушізжы, сытт жьэрэ хуэпщіэр къыгурыіуэу узэхищіыкі, уи ціэр жиіэ хъу-амэ, дыщэджэдым и къабзий кіапэхур къыпіэрыхьащи, Гавщізм и нэгъуэщі пъэхъэнэ ухыхьащ, хъзулсалізу щы-гахэр нэхуаліз шыхьу тепльэгьуэхэр щыгепшэу. Мис пъэхъэнэм и Іэфіыр нэсу эыхицізу, екірэ-шыху ар икіуну Аспъэн дехьуэхьуну дыхуейт шіэныгьэ-къзутакіуэ иктитутым адыгэ филологиемкіз и коудамэм и лэжьакіуэ

ДИ ЛЭЖЬЭГЪУФІЫМ, ныб-жьэгъу жумартым хуэгъэза гсальэр агмуэдэ чэнджэщкіэ къыщіыщіэддзар Асльэн и псэу адыгэ (уэры|уатым хэгк|у-кьам, езыми зэрыжиіэши, дунейр шымыджэмылцізу, щіыльэр щызэлціагьащіэм щыгъуэ, мэлкіэ щіыгур зэра-убэр зылъэгъуа лъэпкъым и убар зыпхагъуа пъэліксым пашков цико музаппыньнт-ар накърм зыкартъзицан цика-каш, Араш, къреш, Тхар ха-каш, Араш, къреш, Тхар ха-каш каш, къреш, Тхар ха-жыптака накъвъю зыкузафіа-кыптака накъвъю зыкузафіа-кып кашам кашам пашком такар ущим къваланыр накъв-бащ, Ткаям къвітууалища рэщ, ткъям къыпхузапища:
Аспъэн пъэпкь јузуум хуэгъзза Ізнатіз зыбжанэ ззуз
зздехь - ар щізныгъэліщ, егъэджакіуэ-гъэсакіуэщ, ре-жиссер-къызэгъэпэщакіуэщ, къэрычэтыщіэщ, ціыхубэ лэзэдехь - ар щіэны вод регьзджакіуэ-гьзсакіуэщ, режиссер-кьызагьэлашакіуэщ, хьэрычэтыщіэщ, ціыхубэ лэжьакіуэщ, икіи дэтхэнэми игурэ и псэрэ етауэ бгьэдэтщ,

ехъупізныгъз нарыльагъухзі ри заізрегьзха». Дв хуад щія кьы лажьогъу дызарызахузкъруя, ауз а ззман кізщім пщіз шівхуэпшіьн Ізужывіркэр дэтітьзгэўші абы. Алхуздахзам ященціш Кавраклачуздахзам ященціш Кавракарыцакі псори зауўахкэ-быжиц, жанр- нык-у» куадкі я льэлк-ым кіз захадазьихц, алажызых— зует-залажа», дархжагтыуш- ри зууіу ди пацихы къраль- хуэ игъуэту. Дари абы дыза-жажац, Иджагта уданаг і узрыі узрыжуята зарамагта уданаг і узрый дарага мифхэм я япэ томыр, дарага мифхэм я япэ томыр, дарага мифхэм я япэ томыр, дарага мифхэм я япэ томыр дарага мифхэм я япэ томыр дарага мифхэм я япэ томыр дарага узрыжызых узражуватура цыху дарага узражуватура цыху дарага узражуватура цыху дарага узражуватура за узражуватура за узражуватура уз

ящіакіэщ. Пііэныгъэ-къэхутакіуэ институтым Аслъэн щызэфІи-гъэкІ лэжьыгъэхэр, дауи,

конференцхэм, еджагъэш хуэхэм я зэјущјэхэм, сыт щы гъуи гупсысэщјэхэмрэ жэр дэм щхьэпэхэмрэ къыщы дэм ціхьэпэхэмрэ къвщых хильжьзу. Алхудау Асльа-гуащіафізу ядолажьо цід-ныгьолі ньйожьщідузм, сту-рырагьавджа тхыльхэр, про-граммэхэр зэхэльхьэнми и карура зәідәіжір жельхьэ. Дэ зи гугьу тщіар Асльа-лэжьэгъм и ізухущіарі къудейрці, ауэ, шэч хэмы-тьу. Асльа-нішэныгьэліми.

къудеирш, ауз, шэч хэмы-лъу, Аслъэн-щ]эныгъэліми, Аслъэн-къызэгъэпэщакіуэ-ми, Аслъэн-ныбжьэгъуми, Аслъэн-хэкуліми тхыгъэ щхьэхуэ къалэжь. Дигугъэщ, щкьзхуэ къвложь. Ди гутьзы, кънтуузалищмая, ди гутьсыс сэр зэуэ термыунашізу, щів-лям и юбилей къзс а къед-бжжікахэм зырызурэ дакъы-теувызну. Ди фізш мохху абыхэм къвхэхъзурэ, зауб-тыурэ адкый зэреміужімізурь, сыт щкэжіх жылімэ Аслъзникъуз куэдкіэ тьэлкыхым куетьзлажы, залажагтычын

хэмкіэ институтым адыгэ попогиемкіэ и къудамэм и лэжьакіуэхэм я ціэкіэ ТІЫМЫЖЬ Хьэмышэ.

гъзблэгъзуэ филологиемкі5 институтым и кафедрэм и унафэшіу, Адыгэ шэнхабэзм и центрым и пашэу щола-жьэ. Зыхэт гупым пщіэрэ нэ-мысрэ къыхуащіу, лэжьы-гъэр пригъзфіакіуэу, жэрдэ-мыщідхэр и ізрэ ахэр гъа-щіэм хипшэфу апхуэдэщ Аспицьф и ныбкьезтвухэм дыгэ урхээр, таурикххэр инцьф и ныбкьезтвухэм даргэ јураријатэм тыбжыэ умьту. А зэманым кърпу-хухам тхыгы псоры. Аслын и къвлята и магнитофон и кълата и магнитофон и кълата и магнитофон и магнитоф ъуэгур бгъуфіэ мэхъу

зэбгіз-гізуэтыным глуналікы эрінмізір кыміцызгурыіўар на абдежки. Пахыжжаюбым и дамэм пахыжжаюбым и дамэм на амена пахыжжаюбым и дамэм на амена пахыжжаюбым пахыжжайбым пахыж

Адыгэ ТүзрыТүзгэр зэхүэхьэсыжынымрэ ар кърлшытэжынымкіз ди институтым ты-дашуу мізш, зэмагээманкірэ а Інатізм пэрытахэш, зи цізэгэ фіьміз льэлгьым куад, илье топшра туруа изэсі бініным куад, илье топшра туруа изэсі Шыпына Аспъэн да къвшытынымам шыгыуэ, мыктуэ акжау зиджан тыра тыра тыра тыра тыра зэм къвзэранэкіа пэмысыр, ізазбагыыр, гумашіагыра

тим къвзэрияния и ямисый, гадуон выр. НЭХЪЫЖЬЫФІХЭУ Шортэн Аскэрбия, Къвдрангъщи Зърамыя, Напо Заур сыма сэ зэгуар сетветушкуари сакъыжьват (абызом я сакъру согъщинуари сакъыжьват (абызом я къвтизькару шьтац, щагалицау, сыт къв-щіакінуми, и јузу даух къунуми зъми имъ-къттихькару шьтац, щагалицау, сыт къв-щіакінуми, и јузу даух къунуми зъми имъ-ка итъ-значуя къудейу арат. Ауз заман докі-ри, Цівпівнар Москва аспирантурам кіуац икі е къунізнать сэхэл інуу, филиопоги щіз-кім къхунізнать сэхэл інуу, билиопоги щіз-сти кужыба щізнать галі набжывщам и къв-амылам къвшізак і къхутаньть з зыбана днейм къвтехьаци. Абызманіз пилиа щізна-тье за пасту зінкій укі укі укі укі закану заразывацикация и укі и датака лі-значну заразывисьцімні рик ий датака лі-значну заразывацімні рик ий датака лі-

къмціаци. И пэжьнгъзхам заритъзувацікізра, Аспъзн етіуама дисосрятацям хуахі/аци. Екърлізниятъя и изу пхигъакіа доктор ла-жывтьзям льэлкъ щіанитьзьира къзхута-нигъзмира я дежкі мыхьанашиху и иаци, сыту жылізма зарита мифологием, эпосым, към-барыжыхом я фізгър Цівлівнам и къзу-ка у пределати пределати и дежения пределати кързащи. Аткуадау Аспъзн и лэжьытъххам-кіз дольага льэлкъ јузрыјуатэри ар зи Ізужь зарита льэлкъри. Зациаци Цівлівнами и жы-лагъуз лэжьыгъзхами. Ар ди хабазм, намы-сым телевизорымкі в ерациомкіз щизелес-льыхкіз, абыхом ятегьэщіа тхыгъз газет-хамра журнатхамра къншетритърадагаў, аб-къза утым е нэтьуаці щівлібхом ди льэляк-хамра журнатува у на пределатува и заклатьту зарита укурами я гур къвазротъуз-тыж, адыгэлссур кършіраціях. Жарбызита за Ізка пуамыубыцу жаіз, ауз Цівлінана и кързям ноба јакультых у хазрычат Ізматагру, жылагъу замывыгьари, хазрычат Ізматагру, жылагъу замывыгьари. Ткъм (БМТ 10дам.)

ГЪУТ Іздэм Гуманитар къэхутэныгъэхэмк! Къэбэрдей-Балъкъэр институтым ады ІуэрыІуатэмкіэ и къудамэм и унафэщ филологие щіэныгъэхэм я доктор

Зи жьэм къурт жьэдэлъхэм ящыщкъым

Цыпынэ Асльэн и ныбжыр ильэс 50 ирокъури, фашэ дыдэу къызольытэ абы хужытіэ псальэ гуалэхэр гэхэр. Асльэн ахэр къилэжьаш и гуашіэкіэ, и дуне тыкіэкіэ, и хуж

ЗЭРЫСШЫХУРЭ куэд пыдэ мыхъуами, Асльэн дэрэ ныб-жээтьуфі дызэхуэххуэш, Абы н адыгатьэр, хабээр, нямі-кыр сыр кыт шыгыум япэ итш, Амхуэзэр жүмужартш, гушый дахэ хэльш, псэльэхід эмшіэш, Бгьэдэль кыулеятьхэм я нэхьыш хэдш ныбжээхтүфі куэд зэрэгірэн. Пэжері рашыб шашым же-зан жым кыурт жыздэліххэм ящешкымі. Эзуя кыяктуокіыр кара кыра кыра жым жырт жыздэліххэм яшышкымі. Эзуя кыяктуокіыр Аспызы. А и шіз тыуэзармори нэуфіншішкээрызуу кыялыы-сауэ кыншізкіны кыра жыра жыра жыра жыра жызды-сауэ кыншізкіны кыра жыра жыра жыра жыра жызды-кынду атуэгуаны якыхыым кыншыдэтуугурыйду жызпшыл-кынду атуэгуаны якыхыым кыншыдэтуугурыйду жызпшыл-жэр. Ар шылама» и пэшыр муэей ээрыхура куэд шіша "Абы шізлімі адыгэ шіанду», лээткь фашэхэр, шы ізмэлсымэхэр, ишып куэд. А муэейм ушізта наужы, ижыргы эз кыббугроўу, уогулсыс пэяткь кызс кырита дамыгыр сакызу хыужэн зэ-рыхуейм, афы мобэ гульять хумумыция, пшэрей қаса эр рыхуейм, абы нобэ гульытэ хуумышМэ, пшэдей кlасэ ээрыхуейм, абы нобэ гульытэ хуумышМэ, пшэдей кlасэ ээрыхъунур. Атэ мис апхуэ дэ лэжьыгъэшхуэм и гуаш]э ни хе ль хээ ЦІыпіынэм. Абы куэд жу зэфок и кик а псори зыхуэу нэт

нэтіар льэпкь Іуэхур егьэфізміуэнырш, кылтшізжур шізолар хаукупсіў кыльтэтэтармінырша, пыльты дыя а пыльты шійал этуээыльгыса. Шыпіынэм іч ані Шаши, апху аруаші. Ар, із ныбукыми мемынытару, женцін, гурыхуры, лэжкаміуэшкуры, Араш, шэч амыны, Ас льэн хэпь хыл- шэн дахэ ку зыым шіэдзапіз екіў езынтар. Ткым кура ру ігьу заыншэ.
Зэманым зерыгьяйуф, кьэжіуэнур зыхэзышіў ыкін абы хур- лажьа дун ныбукыть бум му, ар

нэхъри игъэбагъу эу, узыншэу гъащІэ кІыхь иІэну ди г уапэщ

БАКІУУ Хъанджэрий, филологие щ!эныгъэхэм я доктор, профессор, Щ!ДАА-м и академик.

●ЕгъэджакІуэм и чэнджэщхэр

Лирикэ тхыгъэхэр **зэрегъэджыпхъэр**

Класс нэхьыжьхэм шІэс ціыхум и гурыльхэм я закъуэ-ныбжьыщіэхэм тхыгьэ ин кьым абы къызэщінубыдэр, щедгъэджым деж, дэ куэдрэ хуэныкъуэ дохъу лиризм льэщкіэ гъэпса Іэдакъэщіэкі-хэр анализ зэращі зэкіэлъыкіуэкіэ тэмэм. Ар къэсльы-тэри, сэ субзыхуащ апхуэдэ тхыгъэхэр зэрегъэджыпхъэ Іэмалхэр. АбыхэмкІэ садэгуэшэну сыхуейт адыгэбзэм-рэ литературэмрэ республиолхэм щезыгъэдж

ГЪЭ ЕЛЖЭГЪУЭМ и ещанэ Іыхьэм 9-нэ классхэм программэм ипкъ иткІэ щадж Щоджэнціыкіу Алий и «Мадинэ», «Къамботрэ Лацэрэ» тхы-гъэшхуэхэр. «Мадинэ» поэмэг гъэшхуэхэр. «мадинэ» поэмэр зытепсэлъыхьыр зыгурыд-гъаlуэу тхыгъэм и «Хэзыгъэгъуазэ» Іыхьэри еджакіуэхэм гукіэ зрагъэщіа нэужь, къыкІэлъыкІуэ дерсыр сэ згъэп-сащ урок-с уд щытыкІэм тету. Апхуэдэ ІэмалкІэ ныбжышІэ хэр ешэліа хъуаш тхыгъэм хэ дэтхэнэ образри лъэныкъуэ куэдкіэ зэпкърыхыным, абыхэм я хьэл-щэнхэр, lуэхущlа фэхэр утыку къитлъхьэныр Дерсыр апхуэдэу зэрекіуэкіыг и фіыгъэкіэ, поэмэм хэт пер сонаж псори нэхъри куууэ джа мэхъу, езы сабийхэри творческэ лэжьыгъэм дыбо-гъэхьэхыф. Абы къыкІэлъо-

корольный подператирный подпе рикэ тхыгъэр зэпкърыхыныр тыншкъым. «Мадинэ» поэмэм хуэдэ ІэдакъэщІэкІыр сыт и лъэныкъуэкІи зыхуей хуэза льэныкьуэкии зыхуеи хуэза анализ ищіын папщіэ, абы пыщіа къалэн зыбжанэ пщэрыль щохъу егъэджакіуэм. Мурадыр зыхуэуньтіауэ щытып-хьэр усыгъэр проззу къзіуэтэныракъым, атіэ а сатырхэр щитхым щыгъуэ усакlуэр зэ рыта щытыкlэм хуэдэм клас сым щІэсхэр хэпшэфынырщ. Лирикэр сыт езыр зищІысыр? Ар сытым дежи къэзыlуатэм и шэхущ, абы щыгъуэми а щэхупган шэхур зыхыуигъан шээу. Льагъуныгъэр, зи хъуэпсапіэхэр къызэмыхъуліа атіэ усакіуэм и Хэкум хуиіэ гухъунукъым. Псом япэрауэ, егъэджа

кіуэм езым псэкіэ зыхищіэу щытын хуейщ усэр. Абы хохьэ усэбзэкІэ сабийхэм уеп-сэльэфынри, зэ хэщІэгъу эу, логикэ ударенэр тэмэму тету үсэ сатырхэм уакъыхуеджэнусэ сатырхэм уакыхуеджэн-ри, усэ куэд гук!э пщ!энри. Сабийм псори ельагъу ик!и зыхещ!э. Апхуэдэу егьэджа-к!уэр зыхээьщ!э ныбжьыщ!эр езыри абы хущ!экъунущ; усэ езыри аоы хущэкъунуш; усэ куэдг укіэ зрагьашізу, езыхэм усэ ціыкіухэри ятх хъунущ. Алхуэдэ гулыжхэм нэхъри тегъэгушхуэнри егъэджакіуэм и къалэнхэм ящыщщ. Адэкіэ егъэджакіуэм и гъз-

сэнхэр и дэІэпыкъуэгъуу зэп-кърихын хуейщ и композицэ, зэхэлъыкіэ я лъэныкъуэкіэ усэр (е нэгъуэші лирикэ тхыграду (с пэт вуэщі лирикэ тхы-гьэр) сыт хуэдэ лізужынгъуэм хиубыдэми. Ар къэхъукъащіэ-хэм ятеухуа усэ, къигъэлъа-гъуэхэмрэ зытепсэлъыхьхэмкіэ удэзыхьэхыну жэуап зыхуэ-мей (риторикэ) упщіэхэр зы-щіьгъу, е къэзыіуатэ усэу щы-тынкіэ хъунущ. Итіанэ зэхэгъэкІын хуейщ усэр щатха зэманымрэ абы лъабжьэ хуэхъуа Іуэхугъуэхэмрэ. Анализым апхуэдэу хеубыдэ тхы-

хэр (псальэм папщІэ, лъагъу ныгъэ лирикэ хьэмэрэ дунейм и щытыкіэр къэзыіуатэ, н.къ.) Іэмал имыіэу шэщіауэ теп сэльыхыын хуейщ тхыгъэм хэт образ нэхъыщхьэхэмрэ езы

торым къигъэсэбэпа дэтхэнэ художественнэ Іэмэпсымэри нэщэнэри. Апхуэдэу образхэр зэпышlауэ. Іэдакьэшlэкіри зыуэ зэхэухуэна тхыгъэу зэры щытыр ныбжыыщіэхэм къагу рыбогъаlу». Тепсэльыхыыпхъ-эщ, дауи, усэм и купщlэм, гупсысэ нэхъыщхьэм, ар къызы-хэщ сатырхэм, усэм фіищам-кіэ усакіуэм къигъэлъэгъуэну зыхуея псоми.

Апхуэдэу лирикэ тхыгъэм уелэжьа нэужь, ныбжьыш хэм нэхъ тыншу къагуројуэ усэр зи гурыщјэм къикіа ціыхум абыкіэ жиіэну и мура-дар, езы тхыгъэми иджырей

ЩОМАХУЭ Дусэ. Тамбовскэ къуаж э

Тхыгъэр зейм теухуауэ

яхуиlэ льагъуныгъэмкlэ ар ядогуашэ и гъэсэнхэм. Дусэ иригъаджэхэр щlэх щlэхыурэ жыджэру хэтщ куейпсо, рес-

шіэхыурэ жыйжэру хэтш күелгсс, рес. публикэлсэ ээлеүэхэм, увыліэфіхэри къвщахь. И зэфіэкіхэмкіз ар адогуашэ егьэджакіуэ ныб-жывшіэхэм. Абы и дерсэхм ныбжышіяхэр хуагьзуш цір-ныгьз-кьэхутэныгьэ лэжыгьэхэм, ахэр егьэджэныгьэм и

Шыбзыхъуэ Фатіимэ и дуней ● Щапхъэ

Егьэджэныгъэ-гьэсэны-куэд къызыхыхьэ Ізнатіз щыізу къыщізкіынкъым. Егьэджакіуэ пэрытхэм. щіз-ныгьэліхэм. къзхутакіуэхэм к ъ ы х а л ъ х ь э лэжьэкіэщіэхэр зыхуэунэті ар щіэблэм щіэныгъэ куу ар шідблям шідныгьа куу.
гьасныгьа тэмам егуь.
гьасныгьа тэмам егуь.
гьам сыт шыгъум шідшыгъум сыт шыгъум и ідшыгъум сыт шыгъум и ідшыгъум гура хилъхьау и ідшыгъум куражам даткурыт
школ №2-м адыгърат
шыбаыхьуз Фатіима.

ЕДЖАКІУЭХЭМ я дуней еплъыкіэмрэ гупсысэкіэмрэ нэхъри зегъэужьынырщ ди лэжынгъэр зытеухуар. Абы шхыкіэ кразгъэсэбэлыр прощхьэкіэ къэзгьэсэбэлыр программэм къытхуигьэльагьуз тхыгьэхэм, ахэр зэджапхъз литературэм я закъуэкъым, тимэ. - Мы зэманым гулъы-тэшхуэ зыхуэсщ Гуэхугъуэ-хэм ящыщ адыгэ литерату-рэмк зэхэзгъзува элективна курсыр егъэджэныгъэм нэсу хэзгъзхьэным. «Хамэщ щыпсэу адыгэхэм я литературэ-ху-дожественнэ дуней» зыфізс-ща программэм ди куейми нэгъуэщі щіыпіэхэми щыіз ыгъуэщі щіыпізхэми щыіз колхэм я егъэджакіуэ зыб-анэ щіадзауэ иролажьэ икіи унэтіыныгъэщіэм адэкіи зе-эужьыпхъзу къалъытэ. Шыбзыхъуэм зэхигъэува рограммэр яхуэгъэзащ 9 -

Шыбзых рузль острограмар якуятьзаащ 9 - 11-на классхам щеджэ ныб-кывыцахор Къуакыпый Гъуна-гъумра Тыркумра щыпсау хазас адыгахам я литература төрчествам щыгъуаза щыным. Гъз еджагъуам щыным — 24-ла чыхихих курсым ным. Гъэ еджэгъуэм щыщу сыхьэт 34-рэ зыхухиха курсым егъэджакіуэ Тэкіуэльакіуэм Кавказ зауэмрэ абы кърикіуа

хигъахьащ хамащі щыпсау адыгахэм я къаломыпэм къылицака тхыгъахэм я фільтарахэр. Хаку льагъуныгъам, щыхугъм, хабазм, напом теу-уда рассказхэр, пьесахэр, усо-хар, романкамира повестхэм ра щыш пычыгъухар, публицистика тхыгъахэр, Фатімма къигъасабапащ франджы, тырку мыссты молява явыгъ къигъэсэбэпащ франджы, тырку, мысыр, иордан адыгэ-жэм я Іздакъэщіакіхэу Хьэ-фіыціэ Мухьэмэд, Къармо-къуз Хьэмид, Тіымыжь Хьэмы-щэ, Бакъ Зерэ сымэ ди ана-дэльхубээм кърагъэзэгъахэр. Алууалэхы Къэциру Мухьа-Апхуэдэхэщ Къандур Мухьэ дин, Къущхьэ Нэдим, Ансыкъуэ Зулъфикъар, Чурей Алий, Хъунэгу Надие, нэ-

Алии, Хъунэгу Надие, нэ-гъуэщіхэми я тхыгъэхэр. Адэжь Хэкум щыпсэу тха-кіуэхэмрэ хамэщі щыпсэу-хэмрэ я Іэдакъэщіэкіхэр зэпи-щіэн папщіэ, Шыбэыхъуэм элективнэ литературэ курсым хигъэхьащ адыгэ литературэм и тхакіуэ ціэрыіуэхэў Що джэнціыкіў Алий, Кіышокъўз Алим, Елгъэр Кашиф, Бе-

Къэшэж Иннэ и фэеплъ нэхур

Къэбэрдей-Балькъэрым и Къэрал саугъэтым и лауреат, урькей усакјуэ ціэрыіуэ Къэшэж Иннэ Инал и пхъур къзизэральхурэ ильзе 65-рэ з эрырикъум ираціяків уузухэр къызээыгъэлаца, ди іыхлыми и фэепль нэхур гъэльэліэным зи гуашіэ хээылъкъв, пшыхьхэм хэта икіи кърихыэла псоми фіьшір экудоці, Я мурадхэм я Іэр техуэу, ехъуліэныгъэ яlэу псэуну ди гуалэц.

Редактор нэхъыщхьэ ХЬЭФІЫЦІЭ Мухьэмэд

пізхэм къыщыгьзогоболыл-къру къвльнащ КъБКъУ-м филологиемкіз и институтми, Егьэджакуюзм я щізныгьэм щыхагьахъуз институтми, Гу-манитар кърхутаныгьзохамкіз Къзбордей-Балькъэр инсти-тутми я щідныгьзліхм. — Шыбзыхъузм зэхигьзува

литературэ программэр курыт школхэм къншыбгъэсэбэп школхэм кънщыбгъэсэбэл зэрыхъунум шэч хэлькъым. Хякупсэ гъэсэныгъэр зи му-рад нэхъншхъэ курсым ап-хуэдэуи еджакіуэхэм я къэу-хьым эригъэужьынущ, къэ-бэрдей-шэрджэсыбээмрэ ли-терпатуранда единиятия. тературэмрэ я зыужьыкіэм хэлъ хьэлэмэт куэдым ныбжышізхэр щыгъуазэ ищіынущ, - жеіз программэм рецензэ езыта, филологие щіэ-ныгъэхэм я кандидат жьыгъэм къыщигъэсэбэп методикэ Іэмалхэри зыхуигъэу-

тодика ізмалхари зыхуигъзу-выжа мурадым хуэкіузу, ар къызэпкърахыу зэрыщытри. Лъэпкъым и ціыху псори дызэрыщіэным, псэкіз зы дыхэужыным хуэтъэпса про-граммэм гъуэту дахэ игъуэтыну, ар зи ІздакъэщІзкІ егъз-джакІуэми и мурадхэр къехъулізу, и Ізнатізм дэрэжэ-

Іуэхугъуэхэмрэ ятеухуахэр. Ари программэм и ехъу-ліэныгъэхэм ящыщщ. Фатіммэ и лэжыгьэр еджа-піэхэм къыщыгъэсэбэлып-

Зыгъэпсэхугъуэ махуэм Малъхъэдис

●Адыгэ шхыныгъуэхэр

Гурызэ

Хальхьэхэр: Тхьэвым: гуэдз хьэжыгъэу грамм 400, джэдык Гэу зы ныкъуэ, тхьэвыгээлэг грамы чоо, джэдыктэу зы ныкъуэ, тхьэвыр зэрапщыну псыуэ грамми 100, шыгъур зэрагъэткІу псыуэ грамм 20, шыгъуу грамми 7. Лыхьэжам хальхьэ: мэлы-

хуэнщІ, и кур къратхъу, шыгъу зыхэль псы хуабэ (градус 25-30), джэдыкІз уда иракІэри, фІыуэ зэхэзэры-

● ГушыІэхэр

СехъулІауэ собж!

Пэшым щ]эт псалъэма-кьыр ээтригьэувы]эн му-радк[э, судыщ]эм же]э: - Иджыри ээ зыгуэр къыс-пэрыуэмэ, щ]эсхужынущ, Зи суд ящ]э щ]алэр къы-

Вакъэ зэмыгуэгъухэр

Тыкуэным щылажьз тыкуэным цыламыз баытъхугъэм и унафэщІыр кынціыхващи, жре1э:
-Зыгуэрым туфлъэ кынцтащ, ауэ ахъшэр пщэдей

тащ, ауэ ахьшэр пщэдей кьыщІихьэжыну аращ.
- Кьэбгьуэтан, зэи кьымыгэээжыну аращ абы, умыцІыхум щІыхуэ щІептыр сьп? - мэшхыдэ унафэ

щыр. - Умыгузавэ, абыи сегуп-сысащ сэ, еста вакъэр зэ-

Сытми уосэж

Тхьэгурымагьуэм деж щІыхьа бзылъхугъэм

къыжреІэ: - Илъэс щэ ныкъуэм унэб-

лагъэху гугъу уехьынущ, къэблэжьыр пхуримы-къуу

АдэкІэ-щэ? - щюупцы цыхубзыр.
 АдэкІэ ахъшэ узэримыІэм уесэжауэ упсэу-

Still Dakedy

кърегъзушыж

А къыббгъэдэсыр къэ-

- А кыбогы дэгээр кыз-гыушыг, Идар, - жи егы-жак Иум, дерсым щыжея щалэ цык Иур кыслыгы-ри.
 - Зыгыжеям кырегыу-шык, - жи Идар, кыыф!-мы Иухуу.

● Рассказ кІэщІхэр

Щыдэжын

Щыдэжын щІэрыпсым къыгурыІуэркъым ар ягъэпщкІуну щІыхэтыр. Ар сытым хуэдэу хъарзы-нэу къыхэщрэ зыщадэжа кІэстумыжьым.

Сыхьэт

Мыхьэнэшхуэрэ къалэн инрэ гъащІэм зэрыщиІэр къыгурыІуэрти, сыхьэтыр зекІуэртэкъым: ар щытт, зэманыр ихъумэу.

Банэ - Дэ, си гугъэмкІэ, ди гъуэгу зыщ, - жиІэщ Ба-нэми, лъакъуэм зыхиукІащ, - Хъарзынэкъэ ар: дауэ щымытми, лъакъуэ гъусэу ущиІэм деж, нэхъ унэ-

жэгужэп, Узыр зыхищ[эри, щ[алэ ц[ык]ур и зы лъакъуэм тету дэльейуэ хуежьаш, Банэм, игу зэгъауэ, жи[эрт: - Пльагъурэ, сэ жыс[атэкъэ гъусэ ущи]эм деж нахъ нэжэгужэ уээрыхъур[

ъуу. - АдэкІэ-щэ? - щІоупщІэ

мыгуэгъущ.

щольэт: - СехъулІащ!

хьыху япщ, хьыдан трап-кьуэри щабэ ящІын, ээхэ-шыпсыхьын щхьэкІэ дакъи-къэ 20-25-кІэ щагъэт. Ар щытыху, абы дэльынур ягъэ-хьэзып

кьэ — цытыху, абы дэльы — хьэзыр. Абы щхьэк Гэ мэлыл е былымыл тхьэщ Гар грамм 20-20 чем Гыхьэурэ зэпаупц I, лымыл тхьэццар гразал 20 30 хъу Іыхьэурэ зэпаупцІ, лыхьэжым цІагъэкІ, шыгъу, бжыныцхьэ цІынэ упцІэта,

канкіз хъурейуэ тхьэвыр кьвхагьэж - грамм 25-рэ хьууэ. Абыхму ан хьэхар грамм 15 хьууэ тральхьэ, я кlапэхэр ээграгьэлшіэж, мээ кхьужь іныкіум ещку. Ахэр шылгуу зьяхуэть псы къзвам хадлэ, захоўрымышціэн шхьэкіэ, бэлагькіэ е чым-чыркіз эзіашізурэ. Хээзыр хыуху, дакынкьэ 15 - 16-кіэ, ятьавэ.

хьуху, дакьикь з 15 - 16-к1ь, ягьавэ.
Гурызэ вар псым къыдрежи. Ар чымчырк1э кыахакыжры, псыр пагъэж, теппуакым иральжоэри, Јэгэм трагъэчвэ. Зыри ш1ымыгъуу
штагыру яшх. Бжыльныху
шыпс тепк1э хъунуш, Нэхьапум турызэм дальжы эшы и
шэжыпсым хальжьэрти, нэху
кърагъэк1ырт ш1ы1ашэжыпсым хальжьэрти, нэху кърагъэк1ырт ш1ы1ашэжыпсым хальжьэрти, нэху кърагъэк1ырт ш1ы1ашэжыпсым хальжьэрти, нэх псынш1эуи мавэ. оказыванка и маго ушил гл.

пака учил кара ушил гл.

пака учил кара ушил гл.

пака учил кара ушил гл.

пака учил гл.

пака уч

● Ар пэжщ Пащтыхь жей

ЗэрыжаГэжымкГэ, XVIII лГэщГыгъуэм псэуа инджылыз пащ-тыхь Георг III и жейр фГэкГуэдат. И чэзум жейуэ хъужын щхыкГэ, ар зэмыплъа Гэмал щыГэ-къым.

ар зэмыплъа Ізмал цыІз-къым.
ИужькІз абы удз хуш-хъуз зэмылІзужьыгъуз-зэмкІз куда щкънту къмуагъузтац икіи ар собэп къмуахуэхъуащ. Ин-джылызым иджыри към-десьм щолажьэ апхуэдэ щхънтэ зыщ фирмэ. Щхънтатъм уи жейр зэ-рызэтригъзувзжым щаху ямылей хэльстым. Абы и к/уэцым илъыр Ізпкъ-льэпкъым аезыгъэгъ-сэму удз хущхуэ към-хэмахэри, Ахэр Удз хъм-хэмахэри, Ахэр Удз кын-хуэхэм шелэжь инс-

титутым щызэхуахьэс. Щхьэнтэхэм ярыль удзхэр зэрызэмыщхым къыхэкІыу, дэтхэнэ цІыхуми езым езэгхэр ,.....учи езым езэгъхэр зэрылъырщ къыхихын хуейр. Удзхэр къэп щхьэхуэм илъу яхъумэ, я мэр мыкІуэдын щхьэ-кІэ.

«Адыгэ шхыныгъуэхэр» тхылъым къитхыжащ

И нэр пхауэ

Варселонзм (Испанием) щьщ Мойе Бернарам нэр щышким кауэ сыт
кузьа Тузкури куощ!а.
Ар цівыхузья м фізщ
къуртэксьыми, Бернарды
нэхэр хуапкэри, манны
Апхуарау дакъмкъ 15кіз игъэк Іуащ Бернарды
машинэр, дабы щытьуэми
зэни тъуату хабазхар къызэниудакьым.

• ЦІыхушхуэхэм я гупсысэхэр

горький Максим, *volic тхак*Гуэ.

франджы философ.

9е фејшф еФ

КІарц

Кіарц гъзгъам бжьэ пы-мысмэ, хуабэ хъунуш, Уэшх къешх шхьэкіз къз-мынэ, бжыдуам мылъэтэ-жу кіарц къудамэ пъаб-жьэхэм бжьэхэм зыца-къзпщкіумэ, уэшхыр щіэх теужу, уэф1 хъужыну араш.

аращ.
И гъэгъахэм мэ гуащіз къапихмэ - уэлбанэ ежьэ.
Дыгъэпс пщэдджыжьым кіарцым и гъэгъахэм мэ гуащіз къапихрэ (абыхэм мэ гуащіз къащыпих хаб-

пэ гуащіз кващыних као-зэр пщыхьэщхьэкіэщ), абыхэм бжьэ, гъудэбадзэ куэд епщіамэ, уафэгъуа-гъуз узшх шыіэнуш

АДЫГЭ ПСАЛЪЭ

Куэдым тегушхуэм куэд хузэфІокІ НэгъуэщІ ціыхухэм уазэрефіэкіын Іэмал щыіэу сщіэркьым, апагъэм фіэкіа.

нэмын композитор.

Лэжынгьэм цІыхур куэдым щехъумэ.

БЕЛИНСКИЙ Виссарион,
урыс философ, публицист, критик.
Щыхухэм яхуи1э льагьуныт-ъэращ цІыхур нэхэ льагэу зыІэт

Куэдым тегушхуэм куэд хузэфІокІ. ГУМБОЛЬДТ Вильгельм.

МащІэ тІэкІу пщІэн щхьэкІи, куэд уеджэн хуейщ. МОНТЕСКЬЕШарль

къыщалъхуа махуэщ и ныбжьыр илъэс 50

Пщіз зыхуэтщі, фіыуз тлъагъу Алисэхь! Адыгэм цІыхухъур ліыпіэ щиувэу къилъытэ ныбжьым vзэ Пафіыгъэ псори зыхэп-щізу, уи быным я насы-пым уригушхузу, уи узын-шагъэр мыкіуэщіу куэдо: упсэуну дынохъузъу. Уи хъузпсапіэ псори къохъу-ліэну Тхьэм жиіэ.

Ф Чэнджэщхэр

ДыщэхэкІ **КЪЫХЭПХЫНУМЭ**

Дышэхэк хэр цыхухэм зэрызагьэш Іэраш із хьэпшыпш. Ауэ нэхь уэк үүр къыхэпхыным мыхьэнэш хүэ и Іэш.

Зыщыбгъэгъупщэ хъунукъым мывэ ээмыщхьхэм къыхаирында къэпшып ціындуфэкіухэр ээгъусэу эзрыплъ-кыз эзрымыхмунр. Алхуэдэун эзэхбгъэйьдур цыгын хуейш махуэ къэс ээрыплъхьэ хъунухэри, гуфіэгьуэ пщыхьэш-хьэхэм фізана кыышемыээтэхэри.

Ткьэгъу къыщыхахкіз, ціыхубэхэм къахуэщхьэлэнущ мы чэнджэцхэр. Бэыльхугъэм и нэкіур хъуреймэ, ткээгъурэ гізніч хужыйыхых шытылкэмэш, и нэкіур хужьрэ, и цыэхы сырыхумэ, дышэхэкіым ис мышіэм и плъыфэри хужыофама, нэхь екіуш. Шкээц фіышіз къамылыфэм жана фіышафхээр, цихьуэкіэплыкізхэр зэрыс тхьэгъур екіунущ.

Вэльын къвыхэхынри танша мадажьым. Абы папшіэ ящіэн хуейщ Ізпэ псыгъуэхэм Ізльын нэхь псыгъуэхэм фізкіа ээремынур. Апхуэлзу щыт шхээхіэ, 1элэ тъумхэм Ізльын инд дыз эыіэрамытагызэм, ыхыхыфіш.

* * * Іэлъыным мыщіэ плъыжь исмэ, абы и плъыфэ щыгъын гуэр пщыгъын хуейщ.

ДЗЫХЬМЫШІ Дэм мышізэр ээмышхы ізльын зэгьусэу зыіэрыптіэгьэнри Хужьпагуэ.

ШЫПШ Данэху.

Псалъэзэблэдз

Спортым и мастер, СССР-м футболым-кіз и чемпион адыгэлі. 31. Унэ джэд-къазым ящыщ, 33. «... псэумэ, пыіэ щыщіэрктым» - адыгэ псалтьэжь. 34. «... щалтьху йокіуэліэж» - адыгэ пса-лтэжь.

... щальду пол..., тьэжь. **Къехыу: 1.** Щыпіэ хуабжэм щыхьу гольнымыщхьэ.**2.** Нарт гъукіэ ізээ.

Зэхэзылъхьар У**ЭРЫШ Нурхьэ**лийщ

Гъатхэпэм и 21-м ди газетым тета псалъэзэб-лэдзым и жэуапхэр:

АЗДЗЫМ И ЖАУЗИКУР.

Екіумілу. 1. Джэлэс. 6. Китай.
8. Медан. 11. Гъупш. 13. Мазэтъуз.
14. Унэкъулш. 15. Шихъэт. 18. Аспън. 20. Дестэ. 21. Лашын. 22.

Нэтъуей. 24. Дарий. 28. Ньбжызтъу.
29. Шордакъ. 35. Уэрэл. 37. Жинт.
38. Маржэ. 35. Абрэл. 24. Тутывкъ.
18. Маржэ. 35. Абрэл. 24. Тутывкъ.
40. Маржэ. 35. Абрэл. 24. Тутывкъ.
40. Маржэ. 35. Марж. 24. Тутывкъ.
40. Маржэ. 35. Марж. 24. Пэтъуп. 5.

Сом. 4. Динэ. 5. Балэ. 7. Ажэ. 9.

Еку. 10. (Пазъкстън 12. Пътъуп. 5.

Далакъ. 26. Бжьэ. 27. Гърри. 30.

14. Дылж. 35. Манс. 36. Брун. 37.

34. Лылж. 35. Манс. 36. Брун. 37.

36. Маржъ. 44. Къза. 45. Брун.
46. Жинт. 48. Кылкъ. 50. Шам. 51.

Пкъэ.

НапэкІуэцІыр зыгъэхьэзырар НЭШІЭПЫЛЖЭ Замирэш.

360030, Къэбэрдей-Багакъэр Республикэ, Налшык къагэ, Лениным и ціэкіэ щыіэ уэрам, 5, ебгъуанэ - епщіанэ къатхэр.

КъБР-м Щэнхабзэмрэ хъыбарегъащіэ Іэнатіэхэмкіэ и министерствэм і 905 гъэм щ Революцэм и ціэр зезыхьэ и полиграфког Налшык къ., Лениным и ціэкіэ щыіэ уэр ринат, м, 33. Номерыр "Адыгэ псалъэм" и ко Ізнатіэм щагъэхьэзырац Газетым Іэ тедзэн хуейщ сыхьэт 20.00-м. Щытрадзар сыхьэт 20.00-рщ.

КРИВИН Феликс ЗэзыдзэкІар Къагъырмэс Борисша ЛИ ХЭШІАПІЭР